Eduskunnan talousvaliokunnalle
Kirjoita tähän

Valtioneuvoston selvitys, komission viisi uutta aloitetta taloudellisen turvallisuuden parantamiseksi.

Elinkeinoelämän keskusliitto, EK kiittää mahdollisuudesta lausua ja tulla kuulluksi v**altioneuvoston selvityksestä, komission viisi uutta aloitetta taloudellisen turvallisuuden parantamiseksi.**

Yleisellä tasolla EK pitää hyvänä taloudelliseen turvallisuuteen sovellettavaa laajempaa lähestymistapaa, joka toteutetaan EU-tasolla jäsenmaiden yksittäisten toimien sijaan. On ensisijaisen tärkeää, että osana taloudellisen turvallisuuden laajempaa konseptia huomiota kiinnitetään erityisesti toimiin, joilla edistetään EU:n kilpailukykyä, suojaudutaan riskeiltä ja muodostetaan kumppanuuksia.

Suomen elinkeinoelämän tavoitteena on varmistaa EU:n globaali kilpailukyky, joka perustuu vahvoihin ja reiluihin sisämarkkinoihin sekä aktiiviseen kauppapolitiikkaan. Unionin strategisen kilpailukyvyn vahvistamisessa yritysten tuottamien ratkaisujen ja niiden vaikuttavuuden on oltava keskiössä. EK:n näkemyksen mukaan Euroopan strategisen kilpailukyvyn vahvistaminen Suomen pääprioriteettina on ensiarvoisen tärkeää, samoin kokonaisturvallisuuden vahvistaminen ja puhtaan siirtymän edistäminen.

EK:n näkemyksen mukaan taloudelliseen turvallisuuteen liittyvissä toimissa on varmistettava, että unioni on jatkossakin haluttu **kauppa- ja investointikumppani** yrityksille. On löydettävä hyvä tasapaino avoimuuden ja riskien hallinnan välillä. Kriisinkestävyyttä tulee pyrkiä lisäämään kauppaa vapauttavilla ja arvoketjuja monipuolistavilla ratkaisuilla ja rajoituksiin tulee tukeutua ainoastaan hyvin perustelluissa tilanteissa. **Haitallisten riippuvuuksien rajaaminen on koko unionin etu** ja on erittäin tärkeää, että unionin jäsenmaat toimivat rajoitusten osalta yhtenä rintamana. Mikäli kauppaa, investointeja tai tutkimusta rajoitetaan, on vaikutukset arvioitava huolellisesti etukäteen ja kielteisiä vaikutuksia on rajattava.

EK suhtautuu varauksellisesti EU:sta ulospäin suuntautuvien investointien mahdollisiin rajoituksiin ja yhtyy valtioneuvoston kantaan siitä, että komission hahmottelemaan ulospäin suuntautuvien investointien seurantajärjestelmään liittyy haasteita. Asiaa on syytä tarkastella huolella ja mikäli seurantajärjestelmän osalta tavalla tai toisella edetään, on oltava varmuus siitä, että se todella on tarpeellinen EU:n taloudellisen turvallisuuden lisäämiseksi ja ei heikennä yritysten kilpailukykyä.

EK pitää tärkeänä valkoisen kirjan tavoitetta keskustelun ja EU-tason koordinaation lisäämiseksi vientivalvonnassa. Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa on yhä lisännyt vientivalvonnan merkitystä. Elinkeinoelämä pitää tärkeänä Venäjä-pakotteiden yhtenevää EU:n laajuista toimeenpanoa ja niiden kiertämisen estämistä.

Vientivalvonnan kansainväliset järjestelyt, kuten Wassenar ovat tärkeitä valvonnan yhdenmukaisuuden kannalta, mutta niiden toiminnassa on haasteita muun muassa Venäjän estäessä uusien tuotteiden lisäämistä järjestelyjen piiriin.

Tämä on johtanut yksipuolisten ei-harmonisoitujen päätösten lisääntymiseen ja muun muassa tästä syystä on tärkeää lisätä jäsenmaiden välistä koordinaatiota ja yhteistyötä. Tiedonvaihdon lisääminen EU-tasolla kansallisista toimista, kansallisista valvontalistoista ja riskianalyyseistä on myönteistä.

EK tulee esittämään yksityiskohtaisemmat näkemykset liittyen asetusehdotukseen EU:hun tulevien ulkomaisten sijoitusten seurannan vahvistamiseksi. Yleisellä tasolla **EK pitää hyvänä, että asetusehdotuksen muuttamisella pyritään vastaamaan nopeasti ja kattavammin muuttuvan turvallisuusympäristön vaatimuksiin**. On ensiarvoisen tärkeää, että jäsenvaltioiden seurantamekanismeille asetetaan sitovat vähimmäisvaatimukset ja että toisistaan eriäviä kansallisia sääntöjä yhdenmukaistetaan.

Tutkimuksen turvallisuus. EK:n näkemyksen mukaan Suomen kanta tutkimuksen turvallisuuden huomioimisesta on hyvä. Horisontti Eurooppa -ohjelman asetuksen kirjaus ”niin avointa kuin mahdollista ja niin suljettua kuin välttämätöntä” on hyvä kirjaus, kun muistetaan toimintaympäristön muutokset ja huolehditaan, ettei muuttuneeseen tilanteeseen reagoida vähentämällä yrityksille relevantin tutkimuksen rahoittamista. Hyvä, että Digitaalinen Eurooppa-ohjelma mainitaan tässä yhteydessä. On kiinnitettävä huomiota siihen, että kaikissa jäsenmaissa on yhdenmukaiset käytänteet. **Tutkimuksen ja yritysten yhteisprojektit ovat tärkeä keino varmistaa tutkimuksessa syntyvän tiedon kaupallistaminen kasvuliiketoiminnaksi. Tätä Euroopassa tarvitaan taloudellisen turvallisuuden parantamiseksi.**

Kaksikäyttöteknologioiden tukeminen. EK jakaa Suomen näkemyksen, jonka mukaan tulee suhtautua positiivisesti sellaisten teknologioiden tutkimiseen, kehittämiseen ja soveltamiseen, joilla on mahdollisesti myös turvallisuuteen ja puolustukseen suuntautuvia käyttötarkoituksia. **EK:n mielestä kyse ei ole pelkästään perinteisen puolustusteollisuuden mahdollisuuksista uuteen liiketoimintaan, vaan kyse on laajemminkin innovatiivisen teollisuuden ja elinkeinoelämän mahdollisuuksista suuntautua siviilipuolen markkinaa laajemmalle.** Horisontti Eurooppa voi olla mahdollinen kotipesä rahoitukselle. Ohjelmalla on toimivat käytänteet, kriteerit ja prosessit. Ohjelman rahoituksessa tulee huomioida yhteisprojektit tutkimuksen ja yritysten välillä sekä yritysten rahoitusmahdollisuudet startup ja deeptech – yrityksiä laajemmin.

TKI-toimintaa säätelevä lainsäädäntö tulee käydä läpi ja varmistaa sen ajanmukaisuus puolustussovelluksia ajatellen. Tarkastelu tulee ulottaa myös esimerkiksi tutkimusinfrastruktuurien käytön sääntelyyn. Euroopan puolustusrahaston hankerahoitus on hyvä asia. Päällekkäisyyksiä tulee välttää.

Kunnioittavasti,
Päivi Wood, johtava asiantuntija